

Felelős szerkesztő: HALÁSZ IMRE. Szerkesztőségi iroda: Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadótulajdonos: HALÁSZ IMRE. Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

Előfizetési felhívás KÖZÉRDEK

A „Közérdek” hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész íven, hétfőn és pénteken napokon mint esti lap, legnagyobb felíven, tehát mindennap megjelenik.

Budapest, január 18.

Hogy a horvát bán a napokban fővárosunkba érkezik, s itt a miniszterelnökkel érkezik, ez még magában véve nem oly esemény, hogy bármi tekintetben feltehető okozhatna.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

A MÁSONK PÉNZE.

REGÉNY. Irta: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. I. Az első fejelet.

Table with 2 columns: Category (Fogyasztási adók, Bélyeg, Illetékek és díjak, etc.) and Amount (196,890 ft, 511,250 ft, etc.).

Összesen 6,698,384 ft. Ebből 45% = 3,014,272 forint, vagyis keresztszámban 3,000,000 forint.

Table with 2 columns: Category (Egynesi adók, Fogyasztási adók, Bélyeg, etc.) and Amount (69,059,224 ft, 13,428,775 ft, etc.).

Összesen 138,765,611 ft. Ennek 45%-ja 62,444,250 forint tenne.

E kijelentések alapján igyekezett tehát a kiküldött albizottság eljárni, törekvését arra irányozván, hogy a szükségeseket a kellő mértékben lezárítsa és a törvényjavaslatait intézkedéseivel alprafeltesse.

A pénzügyi bizottság ma d. u. 5 órákor tartott ülésében első sorban az általános jelentés hítelestésével foglalkozott.

Üsengery elnök bejelentvén, hogy Muzslyay, kit a bizottság utóbbi ülésében előadóvá választott, jelenlegi ülésében a bizottság részéről lemondott, felszólítja a bizottságot válaszon előadó.

E felett hosszabb vita támadt, melyben Wahrmann, Széll Kálmán, Somssich, Zsedényi, Lipthay Béla és Pechy Tamás vettek részt.

A bizottság ezután a budapesti építkezéseknek adandó adóellenőrzéséről szóló törvényjavaslattal vette tárgyalás alá.

Erre nézve Széll Kálmán előadó a jelentés benyújtása alkalmával, mely már a holnapi ülésben történt meg.

Az államköltségvetés mérlegének főösszegei, mint értesülünk, a következők:

Szükséglet. — A Rendés kiadások: 1874-re megállapított 210,745,630 ft.

Ezen alapokon az albizottság a hozzá utasított törvényjavaslattal átdolgozta, s a javaslatot jelenlegi alakjában ajánlja a tanügyi bizottságnak elfogadásra.

(előirányzat) 250,394,965 ft, összes bevétel 222,816,918 ft, összes hiány 27,578,047 ft.

A tanügyi bizottság által a Molnár Aladár részéről a néptanító nyújtásáról vonatkozó előterjesztett törvényjavaslattal tárgyalván kiküldött albizottság jelentése a következő főbb pontokat tartalmazza:

A Molnár Aladár országgyűlési képviselő által a néptanító nyújtásáról vonatkozólag előterjesztett törvényjavaslattal tárgyalván kiküldött albizottság jelentése a következő főbb pontokat tartalmazza:

E kijelentések alapján igyekezett tehát a kiküldött albizottság eljárni, törekvését arra irányozván, hogy a szükségeseket a kellő mértékben lezárítsa és a törvényjavaslatait intézkedéseivel alprafeltesse.

A részletes tárgyalás alkalmával az albizottság az eredeti javaslatot módosítva, munkulatánál a szerényebb mértékű módosításokat és az egyszerűsítés tekintetében a következő szempontokat fogadta el irányadónak:

1. kihagyandónak vélt a javaslatból minden intézkedést, mely kegyelmi ténnyel, illetőleg számítási utján szabatosan tekintendő nem vehető esetleges költséget vonna maga után;

2. teljesben elkülönítette a jelen időktől fogva alkalmazandó tanítói nyugdíjazásnak kérdését attól, mely feltételeket által nyervek nyugdíjra a már alkalmazásban lévő tanítók, és ezekre magukra is két kategóriát állapított meg, külön intézkedvén az ötvenöt évet alulakra — és azokra nézve, kik e kort meghaladták;

3. egyszerűsítés tekintetében a nyugdíjakat csak 200, 300 és 400 forint legnagyobb nyugdíj összegű osztályba sorozta;

4. a jelenleg alkalmazásban lévő tanítók legnagyobb nyugdíjösszegét 250 forint állapította meg, és szolgálatukat legfeljebb 1870. évtől tekintette beszámíthatónak;

5. minden oly intézkedést kihagyott a javaslatból, amely az államra a nyugdíjalaphoz fizetendő összegben kívül mást terhet róhatna, vagy további felelősséggel és kezelési költséggel járna;

6. tekintve jelenlegi pénzügyi helyzetet, azt javasolja, hogy az állam 3 évig, vagyis 1877-ig bezárólag 50,000; 1878—1880-ig bezárólag, tehát ismét három évig évenként 100,000; azontúl pedig évi 150,000 forint járjon a népnevelési szükségletekre megállapított összegből a nyugdíjalaphoz.

Ezen alapokon az albizottság a hozzá utasított törvényjavaslattal átdolgozta, s a javaslatot jelenlegi alakjában ajánlja a tanügyi bizottságnak elfogadásra.

Budapest, 1875. jan. 16-án. Horváth Mihály s. k. albizotts. elnök. Pulszky Ágost s. k. jegyző.

Pestvárosa és állambevételeink

„Pestvárosi adótanulmányok” cím alatt egy füzetet kaptunk Kőrösi Józseftől, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójától, mely a fővárosnak 1871. és 1872-iki adózási viszonyaira nézve igen közérdekű és tanulságos adatokat tartalmaz.

Pestváros összes direct adója, mely a városi adóhivatalnál fizetendő, tett 1870-ben 5,073,673 forint, 1871-ben 4,980,693 forint, 1872-ben 5,836,531 forint.

Tényleg befizetettett állami adófejből 1870-ben 3,154,756 ft, 1871-ben 3,475,014 ft, 1872-ben 4,213,126 ft.

Az adóhátralékokban tehát — mint láthatni, nevezetes összeggekkel szerepel a főváros is.

Hogy az adók mily pontosan nem fizetettek, arra nézve tanúságot tesz az, hogy késedelmi kamata több fejében befolyt: 1870-ben 43,538 ft, 1871-ben 59,548 ft, 1872-ben 59,304 ft.

Egyébiránt az adóbevételek évről-évre szaporodtak, és az 1871. és 1872. években a kivetett adóknak nagyobb hányada folyt be, mint 1870-ben. Hasonlóképpen növekedett ez években azon arány is, melyben Pest az áll. adóhoz járult. Míg ugyanis 1870-ben Pestváros adófejtésének az egész ország egyenes adóhozadéka 51,9%-ot tett, 1872-ben már 71,9%-ot. A főváros pénzügyi jelentősége abból is kiderül, hogy míg az országban 1872-ben egy-egy lakó 3 ft 72 kr-t fizet az államnak egyenes adóban, addig egy-egy fővárosi lakó 18 ft 60 kr-t.

Attól, hogy az egyes adóemlékre, jövedelmi adó fejből kivettettett összesen 1871-ben 1,704,995 ft, 1872-ben 3,411,656, a mi egyrésztől az általános jövedelemnek 1872-ben gyors emelkedéséről, másrésztől a törvény szigorubb kezeléséről tesz tanúságot.

Az 1872-ben kivetett jövedelmi adóknak fentebbi összegből esett 74 részvényszerűsárra 2,560,259 ft 63 1/2 kr. 5772 keresk. s forgalommal foglalkozókra 563,493 ft 96

kr. 6486 iparosra 411,304 ft 82 kr. 1564 személyes szolgálatból előre 178,623 ft 62 kr. 756 östörmelre 20,606 ft 6 kr., a maradék Pestvárosra, néhány egyéb jogi személyre és foglalkozókra nélkülükre esik.

A jövedelmi adóval megrovott adók — az egyes évek átlagos adója 80 ft. Ezen adó, mint átlag kétségkívül igen jelentékeny.

Igen érdekes tanulmányokat tehetni, ha összehasonlítjuk az egyes keresetágak átlagos jövedelmi adóját.

Névszerint: Átlagadók esik a papirkereskedésekre 206 ft, nagykereskedőkre 507 ft, pénzváltókra 189 ft, posztókereskedőkre 259 ft, divatárkereskedőkre 223 ft, szállítókra 450 ft, terménykereskedésekre 216 ft, részvény-társulatokra 14,377 ft, könyvnyomdákra 168 ft, borkereskedőkre 153 ft, vendéglősökre 150 ft, gabnakereskedőkre 102 ft, mérnökökre 111 ft, könyvkereskedőkre 133 ft, borkereskedőkre 145 ft, sörteskereskedőkre 141 ft, fűszerkereskedőkre 133 ft, ruhakereskedőkre 111 ft, rőfős kereskedőkre 112 ft, fakereskedőkre 147 ft, építészekre 140 ft, kávéosokra 138 ft, orvosokra 100 ft, pékékre 60 ft, ácsokra 56 ft, divatárkereskedőkre 59 ft, zsidóosokra 51 ft, szivatárosokra 53 ft, szalagkereskedőkre 75 ft, rövidruha-kereskedőkre 68 ft, óráosokra 58 ft, hivatalnokokra 76 ft, kalaposokra 70 ft, nevelítőkönkre 93 ft, bádósokra 58 ft, czukrászokra 87 ft, üvegcsékre 94 ft, liszteskereskedőkre 62 ft, dohányzódszerekre 65 ft, szűcsökre 68 ft, bizonyosokra 90 ft, pálmakörökre 76 ft, mészárosokra 69 ft, ékszerszerekre 78 ft, tőkés és magángazdókra 99 ft, ügyvédökre 70 ft, ügyvédekre 92 ft, zongoramesterekre 11 ft, tanítókra 12 ft, gyümölcsözőfőkre 19 ft, barmfőnökökre 16 ft, szülészökre 17 ft, vendéglősökre 40 ft, esztorgályosokra 34 ft, bognárookra 27 ft, mészárosokra 35 ft, szobafestőkre 27 ft, könyvtőlőkre 38 ft, gombkötőkre 48 ft, kifőzőkre 30 ft, kádárookra 40 ft, utazó kereskedőkre 47 ft, kőfaragókra 49 ft, kovácsokra 42 ft, kaparókra 39 ft, kárpitosokra 40 ft, kerteszekekre 24 ft, csizmadókra 24 ft, fodrászok, borbélyokra 42 ft, hálázókra 25 ft, lakatosokra 42 ft, hentesekre 46 ft, pótkovácsokra 38 ft, fuvarosokra 29 ft, bérkocsiosokra 37 ft, majosok s tehénészekre 26 ft, cipőfőzőkre 24 ft, alkuosokra 46 ft, szatósokra 36 ft, korezmárosokra 48 ft, szabókra 38 ft, asztalosokra 32 ft.

A legjelentékenyebb adófizetőket e szerint a nagykereskedelm szolgáltató; utána sorakoznak a nevezetesebb egyéb kereskedelmi és iparágak, valamint a szellemi munkálk elők; a legkisebb adófizetőket a kiskereskedés, kisipar és őstermelés terén találjuk.

Az a d o m á x i m u m o t illetőleg 20 legnagyobb adót fizető foglalkozás a következők:

Szállító 5162 ft 60 kr, mérnök 3315 ft 57 kr, nagykereskedő 2000 ft, fakereskedő 1943 ft 24 kr, vendégfogó 1449 ft 29 kr, posztókereskedő 1323 ft 19 kr, sörteskereskedő 1300 ft, fűszerkereskedő 1000 ft, divatárkereskedő 989 ft 86 kr, terménykereskedő 986 ft 48 kr, papirkereskedő 929 ft 86 kr, üvegcsé 901 ft 36 kr, építész 800 ft, orvos 793 ft 24 kr, magánzó és tőkés 776 ft, ruhakereskedő 709 ft 86 kr, kávé 677 ft 36 kr, posztókereskedő 608 ft 24 kr, könyvnyomda 600 ft, gabnakereskedő 586 ft, 48 kr.

A maximumok következő valószínűségeket mutatnak fel: a legjövendelmzőbb ügyvédi iroda körülbelül csak annyi jövedelmet mutat ki, mint a legnagyobb jövedelmet bevalló alkusz és dohánytőzsér; kevesebbet, mint a legtöbb adót fizető fuvaros, bérkocsis és ügynök; a legnagyobb jövedelemmel bíró szerkesztő egyenrangú a leggazdagabb pórkávással, kifőzővel, majossal és tehénészszel, míg fölötté a legmagasabban megadózott szibáros, kertész, pálmaköröz, szatós, korezmáros, cipész; talánuk a legnagyobb borkereskedőknél nagy jövedelemmel bíró bérkocsis, fuvaros, ügynököt, bizományos, bádósot; könyvkereskedőknél és kiadóknál közt az adómaximum nem tesz annyit, mint a dohánytőzsérnek, pékek és szabók de kevesebbet, mint a bérkocsios, szűcsök és rőfőskereskedők adómaximuma.

Az ügyvédi karnál az adómaximum 393 ft. A mi tehát körülbelül 4000 ft jövedelemmel felel meg, oly jövedelem, melyet meghalad a legtöbb fővárosi ügyvéd keresete. Az átlagos adó 92 ft levén, egy ügyvédre 920 ft évi jövedelem esik, oly jövedelem, melyből meg sem élhetnének.

A z o r v o s o k n á l az adómaximum 793 ft; mi körülbelül 9000 ft jövedelemmel felel meg; az átlagos adó 100 ft s így az átlagos jövedelem 1000 ft. Világos, hogy e tekintetben a törvény szigorú végrehajtására még nevezetes feladatot várnak.

AUSZTRIA.

Budapest, jan. 18.

Az osztrák vasuti közlekedés a ma 25-millió részletének finanszírozásáról, melynek első hétfő vasárnapi lapunkban hoztuk, most közelebbi értesítést veszünk. Eszerint a 80-millió költsésemből az új részletet együtt mindössze 6 millió van realizálva. A konzorcium, melylyel a kölcsön megkötöttet a hitelintézetből, a bécsi és frankfurti Rothschild-házakból, Sina és Wodianer bécsi cégekkel alakult. Mindenesetre említést méltó, hogy a kölcsön 1878. máj. 1-én egy összegben lesz megterítendő; részletfizetésnek nincs helye.

A kormány a két ház elnökségével a parlamenti munkarend tekintetében még mindig tárgyalásokat folytat. Az ülészám igen rövid lesz; még talán márczius 20-ka előtt érhet véget. Csak legfontosabb törvények s azok, melyeknek tárgyalása s előkészítése már előrehaladottabb stádiumban van, kerülnek napirendre, mint a tőzsdéről, a közigazgatási bíróság-

ról (mely azonban aligha fog befejezteni) — és a végrehajtási eljárásról szóló javaslatok. Az adóreformra vonatkozó közöl legfeljebb még az épületi adótörvényre kerítenek sort. A husvétü ünnepek után közvetlen összejárnak a Landtagok, melyek tárgyalásai szinte rövid idő alatt, april hó végeig, legkésőbb május 10-ig fejeztetnek be.

Báró Stremayr, ugy látszik, határozottan el van költelve, hogy az osztrák egyházi törvényeket a végrehajtásban nem engedje porosz „májusi törvényekké” fajulni. A krajni Landespresidium betöltötte ama plebániai adminisztrátorok fizetését, kik a m. év május 7-iki törvény ellenére a püspök által az előírt szabványok mellőzésével, a polgári hatóság teljes ignorálásával kinevezettek. A püspök felfolyomására a vallásügyi miniszter e határozatot feloldotta s a fizetéseket újból folyósította, oly indoklással, hogy a szóban levő adminisztrátorok csak ideiglenesen alkalmazottak, mire a püspöknek kizárólag van ügy. Ugy látszik Ausztriában még mindig nagyon szükséges ellenőrizni egyes talbuzó josefinisták működését, mely igen alkalmas volna az egyház s állam között Ausztriában kitört, de még mindig szűkebb határok között mozgó viszályt a végletekig fokozni.

A politika meddő, örömtelen vesződéseknek inam e terejöl esik megemlékezhetünk két irodalmi vállalatról is, melyet irányba s tartalmánál fogva némi jogosultsággal vonhatunk el általános irodalmi rotatunktól. Ugyanis a es. kir. statisztikai hivatal a „Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik” című igen tartalmas, de a szakok különválasztása és a megjelenés bizonytalansága miatt, nehezen áttekinthető kiadványa helyébe, rendes „Statistische Monatschrift” kiadását határozta el, mely általánosabban terén mozgó és speciális szakértekezéseken kívül még az irodalomra és könyvtészetre lesz különös tekintettel. A statisztika ma kiválólag politikai segéd tudományá nótte ki magát és a hasonló irányú németországi vállalat annyira politikai szemle, hogy az úgy tervezett folyóiratban is az osztrák politikai és társadalmi állapotok pozitív ismeretének jelentékeny forrása-nyilatást remélhetjük.

A másik vállalat bécsi „Orientalische Museum” újon indított közlönye: „Oesterreichische Monatschrift für den Orient” mely a monarchiánál s a kelet között fennálló gazdasági, kereskedelmi és forgalmi érdekek beható méltányítását tűzte ki céljául. A megjelenés első füzet tartalmaz illy irányú közlemények (többek között Scherzertől, Kanizsától) képezik. Magyarország nagyjontosságok letekerélei mellett nem tartjuk feleslegesnek a hazai szakkörök figyelmét e vállalatra felhívni.

KÜLFÖLD.

Budapest, jan. 18.

Ugy látszik, hogy a „Correspondance Hongroise” által a „Közérdek” után jelzett magyar szempont a török-szerb-román conflictus eshetőségei megítélésében, a külföldi sajtó helyesléseivel találkozott, miután a „Nord Independance”, „Italie” és több francia lap az említett cikket részint helyeslő, részint minden megjegyzés nélkül egész terjedelmében átvették, és csupán a „Républicque Française” tett ellene kifogást, a mennyiben azt hareziasnak nevezi. Az említett cikkek ezélla éppen az volt, hogy kitemassza azt, hogy a béke fontartása minden eshetőségre nézve biztosítva van és csupán Gambetta organumának elfacsart okoskodása magyarázhat ki abból ellenkező a Republicanus párisi sajtó soha sem akar a létező tényekkel számolni, hanem azokat mindig úgy fordítja el, a mint az ézejlésük megfelel. Innen van aztán, hogy a francziák többnyire illúziókban élnek, mert végtben maguk is elhiszik azt, a mit kezdenek csak a közönség elámitására gondolnak ki.

A „Nord” pétérvári félhivatalos levelezője minden kétséget eloszlat az orosz kormányok magartatása iránt, melyet ez a spanyol király elismerésének kérdésében követni fog, levelező emlékeztet az okokra, melyek az orosz kormányt arra indították, hogy Serrano kormányt ne ismerje el. E tekintetben sem ellenszenv Serrano irányában, sem rokonszenv Don Carlos iránt nem határozottak. Az el nem ismerés oka Oroszország részéről egyszerűen az volt, hogy Serrano kormányt nem birt a nemzetközi jog által követelt szűkebb feltételekkel, melyek az elismerésre szükségesek. Az orosz kormány eljárását az események igazolták. A hatalmak elismerése Serrano-t nem erősítette meg, sőt talán siettetete bukását. Alfons elismerésének kérdésében, hasonlóképpen a nemzetközi jog gyakorlatából folyó elvek szerint az orosz kormány magartatására nézve mérvadó.

Oroszország Alfons elismerését sem siettetni, sem akadályozni, sem előlegesen nem fogja. Midőn az új spanyol kormány azon helyzetbe jut, hogy a nemzetközi törvényekből folyó feltételeknek az elismerésre nézve megfelelő, akkor Oroszország által elismertetik. Erre pedig szükség van, hogy az új spanyol kormányt a spanyol nemzet törvényesen elismerje; aztán a spanyol kormánynak az is be kell bizonyítani, hogy képes a rendet és a

békés viszonyt a többi hatalmakkal saját erejéből fenntartani. E félhivatalos nyilatkozat nem igen keesegtető Alfonsra nézve, miután azt engedi sejtetni, hogy Oroszország csak akkor fogja Alfons királyt elismerni, miután a carlista felkelést végképen legyőzte.

Ha hitel lehet adni a franczia kormánylap, a „Correspondance Havas” jelentésének, „Don Carlos egy jegeztiket intézett a hatalmakhoz, melyben a status-quo elismerése alapján egy „conventiót” fog javaslatba.

Azt ajánlja, hogy ismerjék el őt a hatalmak, mint Spanyolország északi tartományainak királyát, miután ezek ugy is hatalmában vannak, és ő ez esetben lemond a déli tartományok birtoklasi jogáról. Különben a „Correspondance Havas” azt erősíti, hogy még ultramontán körökben is neheztelnek Don Carlosra, kiről azt kezdik hinni, hogy inkább „Bedlam”-be való, mint a spanyol trónra.

A pápaválasztásban, melyet a római ifjúság és mások felirtaira közzételt, hogy érdekes passus talánuk, mely találon jellemzi a Vaticánban uralkodó szellemet.

A pápa fájjalja Olaszország egységét, mert azóta ez országban protestans iskolák és heretikus intézmények jöttek létre, melyek Sátán kezére dolgoznak, ki szereti magát a földi dolgok kormányszabába avatni és kinek jelszava: „nullus ordo” Ausztriában kitört, de még mindig szűkebb határok között mozgó viszályt a végletekig fokozni.

A politika meddő, örömtelen vesződéseknek inam e terejöl esik megemlékezhetünk két irodalmi vállalatról is, melyet irányba s tartalmánál fogva némi jogosultsággal vonhatunk el általános irodalmi rotatunktól. Ugyanis a es. kir. statisztikai hivatal a „Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik” című igen tartalmas, de a szakok különválasztása és a megjelenés bizonytalansága miatt, nehezen áttekinthető kiadványa helyébe, rendes „Statistische Monatschrift” kiadását határozta el, mely általánosabban terén mozgó és speciális szakértekezéseken kívül még az irodalomra és könyvtészetre lesz különös tekintettel. A statisztika ma kiválólag politikai segéd tudományá nótte ki magát és a hasonló irányú németországi vállalat annyira politikai szemle, hogy az úgy tervezett folyóiratban is az osztrák politikai és társadalmi állapotok pozitív ismeretének jelentékeny forrása-nyilatást remélhetjük.

A másik vállalat bécsi „Orientalische Museum” újon indított közlönye: „Oesterreichische Monatschrift für den Orient” mely a monarchiánál s a kelet között fennálló gazdasági, kereskedelmi és forgalmi érdekek beható méltányítását tűzte ki céljául. A megjelenés első füzet tartalmaz illy irányú közlemények (többek között Scherzertől, Kanizsától) képezik. Magyarország nagyjontosságok letekerélei mellett nem tartjuk feleslegesnek a hazai szakkörök figyelmét e vállalatra felhívni.

Irodalom.

Dr. Barna Ignác Horatius-a.

Quintus Horatius Flaccus Versei. (A dalok V. könyve.) Magyarra fordította és jegyzetekkel fölválogatotta dr. Barna Ignác. — Budapest, 1873. Tetzlér Nándor és társa bizománya.

Ha közelebbi irodalmi termékeink legérdekesebbikéhez dr. Barna Ignác Horatius fordításához némi történeti nyomon akarunk eljutni, fájdalom, nagyon messze kell kezdenünk: egészen századunk elején. A „Revue des deux Mondes”, „Saturday Review” legutóbbi számai is esetleg két-két Horatius-fordítást imertettek; azok egyszerűen kezdtetik az egyik Leconte de Lisle-el s Simeon groffl, a másik Wickhammal és Hovenden-nel, a venusiai dalnok lagujabb franczia és angol fordítóival. A nagy nyugati irodalmak, melyek oly határozottan nemzeti irányban fejlettek és fejlenek, ez irány dacára sohasem lettek hitelemek amaz örök tűzhelezh, melyről életük legelső szikrái kerültek: a klasszikus irodalmakhoz. Különösen a német és angol könyvszemlélek jelentékeny részét foglalják el évenként a római és görög klasszikusok új meg új átültetési. Államférfiak, költők, tudósok szerető gondalmunkálkodnak rajta, hogy a világirodalom történetének ókori halhatatlaní mind tisztább világításában és ékecsb köntösökben mutassák be. Ezeknek szölembe az iskola és irodalom két nagy csatornáján keresztül a társadalom minden mélyebb réteget átthítja s érdekes leone kutatni, hogy mennyi részük van a gondosan ápolott klasszikusoknak az ítélet ama biztonságban, az általános észlelt jótékony derűben, a törekvéses komolyságában és kitartó voltában, mely főleg az angol közszellem kitünteti. A mennyire híján van a mi közéletünk mind ennek, annyival inkább ránk férne valami a szellemből, melynek terjesztése a klasszikusoknak nemes adománya és kiváltsága. De a nagy reform mozgalom, mely a mult század végy újja született irodalmunkat nemzeti irányba fordította, eltávolította egyz rszmid az antik szorosoktól, kiket megbecsülhetetlen barátok helyett szükségtelen gyömknek nézett. Így történt, hogy ma, midőn a horatiusi ódák magyar fordításai után nézünk, a legközelebbi, Virág Benedeknek, évszámul 1801-et találtuk. Vajdánynak iskolai használatra szánt gyarló, prózai munkája 1868-ból nem esik számba. Egyes ódák adatok elsősorban Székács József, Szász Károly, Tóth Endre, Csalmajai és többen, a satírák és levelek közül egyet-

mást Zichy Antal s a Kisfaludy-társaság épen most gondolkodik egy teljes magyar Horatius-kiadásra. A tervről azonban nálunk messze szokott enni a tett s bizonyos, hogy az időköz, mely Barna Ignác és elődje közök esik, nem kevesebb, mint 74 év, két emberöltő.

Barna munkája nem közönséges meglepetés volt az irodalom barátaira. A gyakorlati élet mezejéről érdemesen ismert fordítóról kevesen tudták, hogy szabad óráiban „mint a Matinus szorgalmas méhe, vesződséggel szedi össze, a mit lantra keríten”. Vámi pedig bizonyára senki sem várta tőle, hogy a költészetnek titkon, kevesek tudtával járt berkeiből olyan derekas ajándékok hozzon számunkra, mint a „versek” a magyar Horatius, mely a „versek” könyvét teljesen hozza, az V-ét pedig kettő híján, (8 és 12), melyeket illetédségi tekintetből mellőzött. A legkedélyesebb római lyrikusnak bizonyára sok, épen oly jó barátja van ma is és nálunk is, mint a kikhez vidító, enyegelő dalait írta az egykori világörösbában; a régibb nemzedék, melyet az ő iskolájában kevesebbet kintoztak nyelvésszettel és aestheticiával s mely jobban értette és szerette Horatiusot, kétségkívül grómm-l fogadja e kötetet, mely kedvező különleg sikeritlen szolaltatja meg magyarul. A fiatalok meg, kiknek Horatius — görögül írt, közzönettel vehetik, hogy egy költői kincsesház kulcsát kezükbe kaptak.

Ha a legjobb műfordítónak is le kell tenni róla, hogy az eredetivel egy színvonalon álló munkát adjon, Horatius mindenestre a legmérszebb vállalkozások egyike fog maradni minden idők fordítói számára. Nemesak „Ars poetica”-jából és Quiniliánból tudjuk, hanem jótékonyan érezük is ritka választékságát, jó érzéket, mezesztés és művészetét a szavak összeillesztésében és rövid kifejezésének sokat mondó tömörségében. Karsten, Horatius kitünő hollandi életrajza így jellemzi: — „Sajátoságos színezetet kölcsönöz neki a reflexió és inspiráció, a költészet és bíléselekeds együttes, egy vidám szív ömlengése, bájosan kiképzett képék komoly gondolatokkal vannak összevezve, melyek árnnyaknak tetszenek valami deris tájképek.” Ha ismerjük a horatiusi költészet számos elemét, melyek közül pathos, érzelemesség, gúny, fájdalom, életkedv, bölcsesség, trefa, lelkesedés egyhásmnak nyújtják kezök; ha ismerjük küllás megjelenések szint: utólréhetlen művészetét, a tünételeg nehez versmértekek és rhytmus páratlan óshangját szavaival és gondolataival: nem lehet eléggé esodlakoznunk a sikernek, melyet Barna munkája felmutat. — Jellemvonása és főerdeke s fordításnak: mesterkéletlenség, egy vidám féltünőbb, mert ezt inkább csak gyakorlati versíróknál szoktuk találni. Jólész természetességé folynak és nehez veres, melyeket csak nagy ritkán szakít meg egy-egy erőltetett szószrkezet, vagy kifejezés. Olyanok mint a tiszta, kavicsos uton futó esermely, melynek felszíné alig árulja el, hogy utja bizony nem egészen könnyű. E keresetlenségé emeli, hogy itt-ott jó magyaros kifejezéseket is találunk; mint p. ez: „per omnes te duos oro,” így fordítja: „ha van istened” (I. k. 8. v. Lydiához) ezt: „temporaria viro,” úgy: „esokra érette”-t adja vissza (I. 23. Chlochez) stb. Nem akarjuk idezsámítani természetesen sem az olyan magyarisításokat, a mint például mikor a spartai Helenát elvőlv Ionának írja. (I. 3. — I. 15. — IV. 9. stb.); sem az aféle, nem egészen záles és odaváló kifejezést, mely a kedvese akjait harapó „pur furent”, „mokány”-nak adja. (I. k. 13. Lydiához), a mi értelmezési is hibás, mert a moló és vad élvagy nem igen van benne „mokány” fogalomban. Egyébiránt kevés ilyenre bukkanunk s a munka másodiki érdeme: az értelmi hűség csak fokozza az elsőnek becsét. Még az olyan, eszkély eltérések is, — mint p. mikor az „o navis referent in mare te novi fluctus”-t így fordítja: „új hullám sodor, a melyre mgit hajtó” (I. 14. a köztársasághoz), vagy az „exegi monumentum aere perennius”-t így: „itt áll mir a szobor, tultsz az érczen is”, (III. 30. Melpomenéhez), — igen ritkák. A formahűségről már könnyebben gondolkodott Barna ur, s mindjárt a legelső óda fordítását két sorral megoldta, egy-két esetben (p. I. 11: Leuconoe-hez) még is másította az eredeti mértéket; de ezt utóvalában maga is beismeri s becsánatot kér érte.

Az egész fordítást említett jó oldalain kívül, ki megűk mondani, gyakran föliselálon költőiség is jellemzi s az utjabban elszörva megjelent Horatius-fordítások legutóbbjének fölébe emeli, mely érdemetes körülmény kéteylt ébreszt bennünk az iránt, hogy egészen végre lesz-e ilyen a Kisfaludy-társaság Horatius-a? E költőiség természetesen nem kitaró: meg-meglanul, el-elitnik, de aztán csak utja felmerül a nemesek egyenes versszakolat, hanem egész ódák is átleng. Sokak előtt sajátosságoknak tűnhetik föl, hogy a gyöngéd, enyegelő, trefás és gúnyos szerelmi versek fordítása a leg-sikráltebb. Olvassa el akárki a vidámabb erotikus költeményeket e kötetben, (I. 5: Pyrrhahez. — I. 25: Chlohoz. II. 4: Xanthia Phocuehoz. — II. 8: Barinéhez. — III. 7: Aristiához. — III. 15: Chlorishez stb.) s jótékony m-lezőgökök, trefák könnységgével, érzelmű gyöngéd hangjaival meg lesz elégedve s igazat ad nekünk. Keveseb sikerültek a borsabb, komolyabb szerelmi ódák ezek között a két híres költemény: „Nox erat” (Ep. 15: Lydiához) s „Donec gratus eram.” (III. 9: Neerához) s hasonlóly hatatlan műrnek, mely „többet ér az arragoni koronánál.” Az epikus ur Horatius mir n-m panaszkodhatik bannatott jára; sőt a 1-műletesebb, pathetikusabb jótársak és hazafias költemények közt is kitünő strofákat találunk. Szólgáljon mutatványul a híres „Delicia malorum immortis lues” (III. 6: a rómaiakhoz):

Ártatlanul bár, Róma lakói fogsz Ósíd bűnétet, míg a nagy istenek Szent romjai s koromtól undok Szobrait újra ki nem javítod.

Végezzük sorainkat ismételt köszönettel.

B—y.

A királ... rangu egy... Szedé... hűlés köv... telen őriz... nisztertan... Pásztié... ma tette l... Az aka... Pulszky... ilésén érs... ugor várs... oszjak és... szempontl... tott be eg... tárból: ülés megé...

Az „Ell... eredeti r... mi azt a... ditott

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

(HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. 1875. január 16-án.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gabona árak', 'Kötvények', 'Malmok', 'Záloglevelek', and 'Pénzmozgások'.

Advertisement for 'FALUSI GAZDA' (The Peasant) magazine, featuring a caricature of a man and text about its content and subscription details.

Advertisement for 'FALUSI GAZDA' magazine, detailing its focus on rural life, agriculture, and local news, with subscription information.

Advertisement for 'VILÁGTÖRTÉNETI TANKÖNYVEK' (World History Textbooks) by Weber György, highlighting their comprehensive nature and educational value.

Advertisement for 'AZ ÚJ TÖRVÉNYEK' (The New Laws) collection, published by Szenczy Gusztáv, detailing the contents of the 1874 laws.

Advertisement for 'AZ ÉRMEK, ÁSVÁNYOK ÉS RÉGISÉGEK IRODÁJA' (The Office of Coins, Minerals and Antiquities), listing various items for sale or purchase.

Advertisement for 'Legelősebb bevásárlási forrás' (Best source for purchases) by Kirchmayer Ödön és társ., promoting their products and services.

Advertisement for 'ÚJ HONVÉDNAPTÁR' (New Patriot Calendar) for 1875, featuring military and national themes.

Advertisement for 'KÖZSÉGI JEGYZŐK NAPTÁRA ÉS ÉVKÖNYVE' (Municipal Clerks' Calendar and Yearbook), providing a resource for local government officials.

Advertisement for 'A FRANKLIN-TÁRSULAT' (The Franklin Society) library, listing various books and publications available for purchase or loan.

Advertisement for 'KIR. KÖZJEGYZŐK' (Royal Clerks) and 'Kis dekameron' (Small camera), including information about the Franklin Society's publications.

Advertisement for 'KÖZSÉGI JEGYZŐK NAPTÁRA ÉS ÉVKÖNYVE' (Municipal Clerks' Calendar and Yearbook), detailing its features and availability.

Advertisement for 'BORASZATI NAPTÁR 1875-İK ÉVRE' (Wine-making Calendar for 1875), providing a guide for wine production.

Vertical text on the far right edge of the page, including the words 'Első évfo', 'HAL', 'Franklin-Társ', 'Előfi', 'KÖZ', 'POL', 'A „Köz”, 'legnagyobb', 'reggeli lap', 'nyolcok mint', 'tehát minden', 'Első', 'Budapest', 'haz', 'Egy év', 'Főleve', 'Az előző', 'kiadható', 'intézked', 'Gyűjtöke', 'páldány jár', 'Videki előfi', 'tai utalóny', 'A „KÖZÉ', 'FRANKLIN-', 'Budap', 'Évszázado', 'tökéletese', 'Ausztia köz', 'pezi', 'Az egyes', 'térési polit', 'tekintetben', 'történeti egy', 'sában, midő', 'központostó', 'alkotta volt', 'Az egyes je', 'óta sokszor', 'rekkel, több', 'kon mint k', 'nem változt', 'nem zavart', 'De sietünk', 'a közigazgat', 'ra néve áll', 'gyanánt. A', 'elvnek némi', 'sértetik meg', 'legalsóbb, s', 'egy szólnán', 'rül kérdése', 'fordul. Az eg', 'állandóságot', 'knyvság, a z', 'zavaró szagga', 'nem véletlen', 'külső feltételek', 'viszony', 'másra változha', 'Van benne', 'rűség', 'Ugyanis az', 'eszméje köny', 'közigazgatásh', 'jórészt fedező', 'szoros állami r', 'A MÁ', 'Irta: G', 'Franciaiból for', 'E perczolt f', 'jának', 'E naptól ke', 'ban, ama hétköz', 'dődött, melyek', 'liere, dráma, m', 'megmestisítő', 'míg fájdalom', 'nyomkertet, sőt', 'Favóral ur g', 'Nem tartotta e', 'Hisz a pénz', 'jelent a mai ko', 'kezdődik és vé', 'bírni a győzelem', 'Azonban, im', 'meg', 'O, ki pár ma', 'fedezett fel, min', 'előt, nem tudt', 'fia azon pénz', 'keresztül tekoz', 'Meggyőződés', 'adósága nem vo', 'Chaplain ur', 'Favóral assz', 'kiket külön-kül', 'örökz tüzeti ma', 'Az szolgáló', 'került, semmit', 'ról is, az igaz', 'volna', 'Itt tehát volt', 'Favóral ur foly'